

PETER STAMM

MARCIA DE VERMONT
CONTE D'HIVERN

TRADUCCIÓ DE L'ALEMANY
DE MARINA BORNAS MONTAÑA

BARCELONA 2020

QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *Marcia aus Vermont*

Publicat per

QUADERNS CREMA

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona

Tel. 934 144 906 - Fax. 934 636 956

correu@quadernscrema.com

www.quadernscrema.com

© 2019 by Peter Stamm

Publicat per primera vegada per S. Fischer Verlag, GmbH, Frankfurt del Main

Aquest llibre ha estat negociat a través d'Ute Körner Literary Agent

i Liepman AG, Zurich – www.liepmanagency.com

© de la traducció, 2020 by Marina Bornas Montaña

© d'aquesta edició, 2020 by Quaderns Crema, S.A.

Drets exclusius d'edició en llengua catalana:

Quaderns Crema, S.A.

Il·lustració de la coberta de Leonard Beard

ISBN: 978-84-7727-627-2

DIPÒSIT LEGAL: B. 19 365-2020

AIGUADEVIDRE *Gràfica*

QUADERNS CREMA *Composició*

ROMANYÀ-VALLS *Impressió i rel·ligat*

PRIMERA EDICIÓ *novembre de 2020*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

Per a Oliver Vogel.

No va ser una fugida, però he d'admetre que em vaig sentir alleujat en abandonar per fi l'estreta vall després de dos mesos. Els primers dies, pujava als turons que l'envoltaven per guanyar una mica de perspectiva, però fins i tot des dels cims només es veien turons encara més alts i muntanyes boscoses. I, de totes maneres, a principis de desembre el temps va canviar i va començar a nevar, de manera que amb prou feines es podia fer res més que caminar pels carrers seguint els solcs nets marcats entre la neu. Al recinte de la fundació només es podia transitar pels camins que connectaven els edificis i que una mà d'obra invisible havia netejat.

Em podria haver estalviat el cotxe de lloguer, ja que gairebé no l'havia fet servir en tot aquell temps, però no hi havia cap altra manera d'arribar a aquella regió recòndita des

de Nova York. El matí que havia d'emprendre el viatge de tornada vaig perdre molta estona voltant pel gran aparcament situat rere l'edifici principal, fins que per fi vaig trobar el cotxe. Estava sepultat sota una gruixuda capa de neu, i vaig trigar gairebé una hora a desenterrar-lo i netejar-lo per poder conduir. Quan vaig tornar a la meva habitació per recollir l'equipatge, tenia les mans vermelles i inflades pel fred. Vaig anar al lavabo i les vaig mantenir una estona sota un raig d'aigua freda. Em va fer tant mal com si em clavessin cent claus.

Vaig arrencar sense haver vist ningú ni haver parlat amb ningú. La veritat és que la majoria ja se n'havien anat, i jo no havia fet amistat amb cap d'ells. Tampoc amb el personal, que feia la seva feina però procurava evitar-nos sempre que podia. Me'n vaig anar sense haver sentit ni una sola vegada la veu de la noia jove que cada matí preparava el bufet de l'esmorzar i només responia a la meva salutació

amb un murmuri incompreensible i un cop de cap. Només a vegades la veia xiuxiuejant amb alguna de les cuineres, amb una cara que feia pensar que havia vist o viscut una experiència esgarrifosa.

El cotxe va relliscar una mica al camí de sortida, on hi havia glaç, però per sort la carretera estava neta. Només en un punt, després d'un revolt, vaig topar amb un pilot de neu amuntegada a la calçada que es devia haver fos des del vessant costerut. Vaig haver de pitjar el fre bruscament i envair el carril contrari per esquivar-lo.

Tenia previst parar a esmorzar a la primera cafeteria que trobés pel camí, però els locals que vaig veure no m'atreien gens, i ja feia una hora que conduïa quan per fi vaig trobar un lloc que semblava més o menys civilitzat. Però també allà només hi servien cafè aigüallit i dònuts plastificats. La cambrera em va preguntar d'on venia i si estava de vacances, però jo no estava d'humor per parlar, o potser havia oblidat com fer-ho durant aquelles setmanes que havia passat envoltat de silen-

ci. Tanmateix, el que esperava trobar abans de fer cap a la fundació—tranquil·litat i un lloc aliè al pas del temps—era just el que hi havia trobat.

A la ràdio, dos homes parlaven sobre reparació de cotxes, un tema que semblava divertir-los molt. Vaig canviar d'emissora fins que en vaig trobar una en què sonava música de jazz, només interrompuda esporàdicament per avisos meteorològics i falques publicitàries sobre llits d'aigua i maquinària agrícola. No vaig poder evitar pensar en la Marcia, en com la vaig conèixer aquell Nadal tan llunyà. Llavors jo era encara molt jove, i havia arribat a Nova York ple d'ambicions. Al cap d'un any, però, se m'havien acabat els diners sense haver aconseguit ni aclarit res a la meva vida, i vaig haver de demanar als meus pares que m'enviessin l'import per al bitllet de tornada. Als pares els hauria agradat que hagués tornat per passar les festes amb ells, però probablement per despit em vaig comprar el bitllet per a principis de gener. Per tant, vaig passar el Nadal a Queens

amb un matrimoni d'amics brasilers i els seus fills, que aquell dia—tot i que aleshores jo ni tan sols ho sospitava—veuria per darrera vegada. No recordo cap detall de la festa, però devia ser al migdia, ja que encara no s'havia fet fosc quan vaig sortir de casa dels meus amics.

Com que anava una mica begut, vaig decidir tornar a peu. Em vaig aturar en una cruïlla per orientar-me. Vaig agafar una cigarreta, i llavors una noia se'm va acostar per demanar-me'n una. Quan li vaig donar foc, ella em va protegir les mans amb les seves en un petit gest afectuós que em va commoure. Em va mirar als ulls i va somriure. Va dir que era el seu aniversari i que, si tenia vint dòlars, podríem anar a comprar quatre coses i muntar una festeta.

—Em sap greu—vaig respondre—, però no porto tants diners a sobre.

Ella va dir que no hi feia res, que l'esperés allà. Aniria a comprar i tornaria de seguida.

—Que estrany que el teu aniversari sigui el dia de Nadal.

—Sí—va admetre, com si no se li hagués acudit mai—. Tens raó.

Quan es va allunyar carrer avall, em vaig adonar que era el seu aniversari i que no tornaria.

—Espera'm!—vaig cridar, i la vaig atrapar amb un parell de gambades.

Va comprar com algú que passa gana: aliments calòrics, sempre de les marques més barates però envasades en paquets grans, gens de fruita ni verdura. Al principi anava sumant els preus dels productes que agafava, anunciava el total en veu alta i em mirava.

—No t'amoïnis—vaig dir al final—, encara em queden uns quants xecs de viatge. —Vaig ficar una ampolla de whisky barat al carro de la compra—. Una mica de diversió no ens anirà malament.

El seu apartament es trobava en un edifici decadent d'un carreró fosc. Vam haver de pujar quatre plantes. L'edifici feia una olor estranya, però encara era més estrany el si-

lenci que hi regnava. Ni tan sols se sentien els sorolls del carrer, només els cruixits de l'escala de fusta, que semblava a punt d'esfondrar-se en qualsevol moment. L'interior de l'apartament era fosc i fred. Vam menjar a la cuina sense treure'ns l'abric. Hi havia pa de motllo amb crema de cacauet i llenques de gall dindi. Ella no es va aixecar per treure's l'abric fins que li va semblar que ja havia menjat prou. Portava un vestit negre cenyit que desentonava tant amb el lloc com amb l'ocasió, i em va llançar una mirada alhora trista i provocadora.

—No pot ser—vaig dir—. És Nadal.

—¿Ets una mena de beat?—va preguntar—. Això em faria gairebé més por.

—He begut massa—vaig respondre. Ella va somriure.

—Jo també ho hauria fet si m'ho pogués permetre.

—És el teu aniversari.

—Tens raó—va dir—, ja no hi pensava.

Ja no recordo de quin color tenia els ulls i els cabells, no sé si era alta o baixa, prima o grassa. Tot i així, em fa l'efecte que la reconeixeria si ens tornéssim a trobar pel carrer. Tenia una seguretats i una desimboltura que m'impressionaven i m'atreien.

Ens vam ficar al llit. El cobrellit era molt prim, i em vaig arraulir contra la Marcia, més per no congelar-me que per la necessitat de notar-la a prop meu.

—No ho acostumo a fer, això—va dir, i va deixar anar una riallada sobtada—. M'imagino que a tu t'és igual, però t'asseguro que no ho faig mai. El dia de Nadal és el més trist de l'any; ara mateix vaig molt justa de diners i no volia anar-me'n al llit amb gana una altra vegada.

El whisky li havia deslligat la llengua i l'havia tornat una mica sentimental. Em va parlar de la seva família, a Vermont, que feia anys que no veia; del seu germà, el seu «germanet discapacitat», com ella li deia.

—Espero que no ho diguis de debò—vaig intervenir—. Sembla un d'aquells contes in-

fames de Nadal. Te'n vas al llit amb mi per aconseguir diners per a les seves medicines i, al final, ens reunim tots al voltant d'un modest arbre de Nadal: tu i jo, els teus pares i el teu germanet discapacitat, i cantem *Santa nit*.

—El meu germanet discapacitat va morir fa temps—va dir ella—, i el meu pare és ric. I no tinc la intenció de presentar-te'l.

Vam estar una estona sense dir res.

—¿Marcia és el teu nom real?—vaig preguntar—. Em pensava que només es deia així la gent de la tele.

—¿Per què no?—va respondre.

Ens vam tornar a quedar callats, i després la Marcia em va preguntar quin havia estat el meu Nadal més estrany. Vaig sospitar que ella havia viscut més d'un Nadal estrany, i que només m'ho preguntava per poder-me explicar les seves experiències.

—Marcia de Vermont—vaig admetre—. Tu deus ser el meu Nadal més estrany.

Vaig encendre un cigarret per a cadascun. La Marcia es va inclinar al meu damunt per

omplir els gots. Em va fregar el braç amb els pïts.

—He begut whiskys pitjors—va dir.

La vaig atraure cap a mi.

—¿Què vol dir, això?—va preguntar, i va riure.

Em devia quedar adormit. Tot estava a les fosques, i no tenia ni idea de quina hora era. La Marcia encara estava desperta. Enmig de la foscor vaig sentir la seva veu al costat de la meva orella, com si hagués estat parlant tota l'estona:

—Digues, ¿quin és el Nadal més estrany que has viscut?—va insistir com si fos una pregunta important, com si tot depengués de la meva resposta.

—Probablement encara no l'he viscut—vaig respondre—. És la primera vegada que no celebros les festes amb la meva família.

—Potser això algun dia et semblarà estrany—va dir.

—¿I tu?—vaig preguntar, i la vaig buscar a

les palpentes amb la mà. Tot i el fred que feia a l'habitació, el seu cos bullia com si tingués febre—. Acosta't una mica més—vaig dir, i la vaig atraure cap a mi—. ¿No tens son?

—No dormo mai—va respondre amb una rialla que va sonar divertida i alhora inquietant.

—¿I és veritat que els teus pares són rics?

—Immensament rics.

Vaig sortir del llit i fent tentines vaig travessar l'habitació fosca cap al passadís per anar al lavabo, on feia encara més fred que al dormitori. Quan vaig tornar, la Marcia havia encès una espelma mig consumida que tenia en un platet al costat del llit. Es va estirar de panxa enlaire i va apartar el cobrellit.

—Vine—va dir—. Aquesta dona necessita moltíssim amor.

No m'havia semblat que necessités amor. Va ser un forcejament silenciós: es recargolava entre els meus braços, m'aferrava amb força, però a mi em feia l'efecte que una part d'ella no hi era del tot. O, més ben dit, semblava observar-nos com una fera vigilant

mentre fèiem l'amor. Se'm va asseure al damunt, em va aixafar contra el matalàs i em va mirar. Em va sorprendre que tingués tanta força. Va riure.

—Al lloc d'on vinc, les dones hem de ser fortes.

L'espelma va refulgir amb més intensitat per un instant i després es va apagar. Ens va tornar a embolcallar la foscor més absoluta. Sota aquell últim fulgor vaig veure que la cara de la Marcia s'il·luminava i els seus trets se suavitzaven momentàniament, com si se li hagués acudit alguna cosa o estigués pensant en un record feliç. Va recolzar el cap sobre el meu pit i va dir:

—Abans organitzàvem les millors festes de Nadal.

El pare de la Marcia era editor d'un diari, però l'origen de la fortuna familiar es remun-tava a diverses generacions anteriors. Ja no recordo d'on havien tret els diners, si és que la Marcia m'ho va arribar a explicar. Ella havia crescut i estudiat a Burlington, però la família sempre havia passat les vacances i els

dies assenyalats en un llogaret de la serralada de les Green Mountains, en un vell molí fariner situat al costat d'un riu. La Marcia tenia un germà uns quants anys més petit que ella, afectat per una discapacitat lleu. Va morir per culpa d'ella quan tenia cinc o sis anys. Se suposava que l'havia de vigilar i, en comptes de fer-ho, s'havia posat a llegir o s'havia quedat adormida, ja no me'n recordo. ¿S'havia ofegat al riu o havia caigut en algun lloc? O potser només m'ho imagino i, en realitat, va morir a causa de la malaltia. Només recordo que la Marcia sempre reia quan parlava de coses tristes.

Aquella nit em va explicar la mitja vida que havia viscut fins aleshores. No recordo si jo també li vaig parlar de mi, de les meves ambicions, dels meus intents i fracassos.

—N'hi ha molts que volen ser artistes—vaig dir—, no significa res.

—El meu xicot és escriptor—va dir la Marcia.

—¿Surts amb algú?—vaig exclamar, atònit.

—Ocasionalment.